

ning van het ware, schoone en goede, waarvan hun de gemeenschap door hun vernuft, hunnen smaak, of hun gevoel was ten deele gevallen. En is de naam van sommigen hunner min vermaard geweest; zij hebben zich desniettemin jegens tijdgenooten en nakomelingschap verdienstelijk gemaakt, door het gebied der Letteren, Kunsten en Wetenschappen in den kring, waarin zij verkeerden, uit te breiden en te bevestigen. In meer dan één opzigt het voetspoor drukkende van den verdienstlijken MARTINET, wien zich velen onzer in de jaren hunner jeugd als leidsman door het veld der natuurlijke geschiedenis gekozen hebben, is **DILKENS** verscheidene schreden verder gegaan: onder anderen daardoor, dat hij ook de kennis der geheime werkingen van de natuur zelve in de scholen en de huisgezinnen invoerde: en hetgeen hij nopens de Landhuishoudkunde en aanverwante vakken, zoo aan zijne leerlingen voorgedragen, als aan het Publiek medegedeeld heeft, was niet alleen grond op Theoriën, welke hij zich door lezen en denken had eigen gemaakt, maar ook op eene praktijk, gedurende eene reeks van jaren, welke hij te Lellens en Eenrum doorbragt, door hem verkregen.

De BAST heeft niet alleen eene menigte Oudheden, inzonderheid voor zoo ver ze op zijn Vaderland betrekkelijk waren, in het licht gesteld, iets, waartoe hem zijne rijke verzameling van munten en andere kostbaarheden uitnemend diende; maar nopens verscheidene talen van het nieuw Europa heeft hij ook ophelderingen gegeven, die, welke nadere ontdekkingen er ook in dit vak van Letterkunde mogen gemaakt worden, zoo als kenners er van getuigen, hare waarde nooit geheel verliezen zullen.

TYDEMAN is gedurende zijne lange loopbaan een geleerde geweest, wiens veel omvattende kennis hem zoo wel tot het bekleeden van onderscheidene aanzienlijke posten in staat stelde; als voor een' ieder nuttig maakte, welke hem raadpleegde, of deszelfs lessen bijwoonde: en wiens menigvuldige Schriften niet alleen van 's Mans helder oordeel,

pondent, daarna als Lid, aan deze Klasse werd toegevoegd, werkte hij onafgebroken, met rusteloozen ijver, uit eigen beweging genoot, of door pligtbefef geroepen.

Gelijk het meermalen, ja gewoonlijk, gebeurt, dat, hoe groot de omvang van verkregen kennis en aangeboren schrandtheid zijn moge, het vernuft en de wetenschap zich, als bij voorkeur, hechten aan eenig geliefd onderwerp, zoo muntte BLANKEN bepaaldelijk uit in alles, wat de Watermolens betrof. Die in staat zijn hierover een grondig en regtvaardig oordeel te vellen, rangschikken hem, in dit opzigt, onder de kundigsten, op wie de Waterstaat in de laatste jaren mogt bogen.

Door zulke hoedanigheden verdiende hij de eer, die hem dadelijk werd toegekend, van geplaatst te worden in het voormalig Kommité Centraal van den Waterstaat, en, na de ontbinding van dit ligchaam, op hoog gezag geraadpleegd te worden nopens de belangrijkste ontwerpen. Het was zijne rijpe ondervinding, waarop men zeer hoogen prijs stelde.

Billijke aanspraak heeft hij, dat zijn naam in de geschiedenis van Nederlands waterstaat met een luisterrijk merkteeken worde onderscheiden.

Reeds had de tijd den rouw over het even gedachte verlies geleid, toen, in de maand Junij II., een nieuwe en zware slag ons kwam te treffen, door het overlijden van JOANNES ALBERTUS UILKENS; een man van oorspronkelijke denkwijze en karakter, door de natuur met buitengewone gaven toegerust.

Men zou een bevallig en belangrijk tafereel kunnen schetsen, hoe hij, als Kerkleeraar te *Eenrum*, degenen, die aan zijne herderlijke leiding en godsdienstig onderrigt waren toebetrouwd, tevens vervulde met eerbied voor de schoonheden der natuur. Niet slechts in zijne stichtelijke vermaningen op den dag des Heeren, met kracht en vuur, zonder voorafgaande langdurige overpeinzing, het woord voerende; ook

in

in den dagelijkschen omgang, zoo dikwijls het pas gaf, de weetgierigheid uitlokkende, en prikkel gevende aan de reeds bestaande zucht tot onderzoek; maar vooral, op gezette tijden, in een der vertrekken van zijne woning, gestoffeerd met vele en velerlei uitmuntende werktuigen, werwaarts van alle kanten de landbewoners zamenvloeiden, om zich door aanschouwing en leering te verlustigen.

Slechts zijn dorpgenooten en naburen mogten hem in deze betrekking werkzaam zien, doch ontelbaar velen deelden in het onderrigt, dat hij, in een uitgebreider kring, bij monde en geschrifte verspreidde; het zij hij, in de openbare vergaderingen van het Natuurkundig Genootschap te *Groningen*, met de meeste vlugheid, bondigheid en schrandtheid sprak over de gewigtigste onderwerpen, en, even vaardig als gemakkelijk met den gelukkigsten uitslag, de moeilijkste proefnemingen verrigtte; het zij hij, in den vorm van redevoeringen, de volmaaktheden van den Schepper in zijne schepfelen aantoonde, met welsprekendheid niet alleen, die hart en zinnen boeide, maar ook met kennis van zaken, die als een schakel stelde tusfchen de vroegste begrippen der oudheid, en de jongste ontdekkingen, naauwelijks door de drukpers gemeen gemaakt; het zij hij, op uitnoodiging der achtbare Maatschappij *tot Nut van 't Algemeen*, of door eigen aandrift bewogen, bepaaldelijk schreef voor de aankomende jeugd en de mindere rangen der ingezetenen.

Bij de uitbreiding van het hooger onderwijs in den jare 1815, werd hij tot Hoogleeraar in de Landhuishoudkunde aan de Hooge School te *Groningen* benoemd. Op zijne vorige standplaats was hij, gedurende eene reeks van jaren, ten deele zelf landbouwer; hij kwam dus, niet slechts met bespiegelende, maar ook met praktische kennis toegerust, op zijnen post. Wat die Hooge School thans in hem verliest, zal haar openlijke rouw te zijner tijd getuigen.

Het Instituut bezat in UILKENS een ijverig medelid, die zich nimmer

B

ont-

onttrok, wanneer zijne hulp werd ingeroepen, en die, in weerwil van den afstand zijner woonplaats, nu en dan de vergaderingen bijwoonde. Groot is de eerbied, dien wij zijne begaafdheden, zijne verdiensten, zijne deugden toedragen.

JACOBUS PIERSON THOLEN was een leerling en hartelijk vriend van den grooten VAN SWINDEN. Zoo floeg hij van stonden aan den regten weg in tot grondige wetenschap. Hij volgde dien onafgebroken, 36 jaren lang, als Hoogleraar in de Wis- en Natuurkunde aan de Hooge School en het Athenæum te *Francker*. In die hoedanigheid mogt hij tot leidsman versprekken aan mannen van uitnemende verdiensten, fieraden van het Vaderland en deze Koninklijke Instelling, die met eerbied staarden op de treffelijke gaven van zijnen geest, maar nog hooger werden opgetogen door de edele deugden, die in hem uitblonken. Van hier dat hij zijn licht liet schijnen voor anderen, waar en zoo dikwijls het pas gaf, en, ook in dit opzigt het voorbeeld van zijn onsterfelijken meester volgende, in veelvuldige betrekkingen, hem van Lands- en Stadswege opgedragen, tijd, vlijt, bekwaamheid, met het zuiverste oogmerk, op de vermogendste wijze, ten beste had. Schoon de Eerste Klasse geene vruchten zijner kennis heeft mogen inoogsten, stelt zij er echter prijs op, dat zijn naam worde gevonden onder degenen, die zij een bewijs harer hoogachting heeft aangeboden.

Bij het verdwijnen van zulke mannen uit den kring der levenden, is het een opbeurende troost, het oog te vestigen op den weligen wasdom van opschietende vernuften, die zich allerwege rondom ons ver- toont. Moge, onder 's Hemels zegen, die wasdom tot rijpheid gebragt worden, de aankweeking van grondige wetenschap meer en meer tot behoefte strekken onder alle rangen en standen, en ons gezegend Va- derland hiervan op den duur de weldadige vruchten inoogsten.

Thans

Thans zij het mij vergund, zeer geëerde Toehoorders van allen rang en staat! uwe bescheidene aandacht interopen bij een beknopt Verflag van de werkzaamheden onzer Klasse gedurende de twee laatste jaren, hetwelk ik den Heer VROLIK, als Sekretaris, verzoek medetedeelen.

Waarna door den Sekretaris werd voorgelezen het volgend Verflag:

ZEER GEËERDE TOEHOORDERS VAN ALLERLEI RANG EN STAAT!

Van alles, wat tot de geleerde Werkzaamheden der Eerste Klasse be- trekking heeft, in deze hare zitting moettende verflag doen, mag ik al aanstonds niet onvermeld laten, dat zij tusschen deze en de voorgaande Openbare Vergadering het Zevende Deel van hare Verhandelingen het licht deed zien.

Dit Werk het eigendom geworden zijnde van het Algemeen, past het niet aan mij, maar aan bevoegde kunstregters, daarover oordeel te vel- len.

Ik zal dan mij alleen bepalen tot het Verflag van werkzaamheden, die tot nu toe bij de Eerste Klasse, zonder openbaarmaking, zijn ver- rigt of aangevangen, en dezelve verdeelen in zoodanige, als zij op last van het Gouvernement heeft ondernomen, en in zulke, als zij

B 2

naar

naar vrije keuze, ter uitbreiding van wetenschap en ter vermeerdering van kennis, gemeend heeft te moeten verrigten.

De Heeren P. VAN OECKELEN te Groningen en C. VAN ESSEM te Amsterdam, bijkans gelijktijdig zich bij het Gouvernement vervoegd hebbende met eene vinding, die zij meenden niets minder te bevatten, dan het zoo lang te vergeefs gezochte *perpetuum mobile*, werd de Eerste Klasse door Zijne Excellentie den Minister voor het Openbaar Onderwijs, de Nationale Nijverheid, en de Koloniën verzocht, deze uitvinding te examineren, en daarop te dienen van berigt, confideratien en advies.

De Heeren VAN MARUM, EKAMA en MOEL, zich met dit onderzoek belast hebbende, is, na de uitvinders elk afzonderlijk te hebben gehoord, al aanstonds gebleken, dat de aard der werktuigen, waarin zij eene voortdurende beweging vermeenden gelegd te zijn, bij beiden zeer verschillende was, doch tevens geheel ongeschikt, om daaraan het denkbeeld van een *perpetuum mobile* te verbinden.

Volgens het voorstel immers, om eene altijd voortdurende beweging te vinden, verstaat men een werktuig daar te stellen, hetgeen niet door eene aangewende kracht, maar door eigene kracht in het werktuig zelve gelegen, bestendiglijk wordt aan den gang gehouden.

Het werktuig van VAN OECKELEN nu ontleende die kracht van de uitzetting van in ijzeren buizen besloten kwik, bij verwarming, en van deszelfs inkrimping, bij verkoeling, waardoor een daarbij aangewend omflagtig raderwerk in beweging gehouden werd.

Het denkbeeld van een *perpetuum mobile* dus komende te vervallen, begon men in overweging te nemen, of aan dit werktuig, als uurwerk, dat zich zelve opwindt, bijzondere verdiensten konden worden toegekend. Dan ook van die zijde schieen het geene bijzondere aanbeveling